

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobkyne : **A. P.**, bývajúca v B., zastúpená JUDr. J. C., advokátkou v B., proti žalovaným : **1/ S. P.**, bývajúcí v B., t.č. na neznámom mieste, zastúpený opatrovníčkou E. I., pracovníčkou Okresného súdu Bratislava V, **2/ S.**, T., zastúpená A., a.s., R., **o mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Bratislava V pod sp.zn. 6 C 365/2001, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. júna 2008 sp.zn. 4 Co 255/2007

t a k t o :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. júna 2008 sp.zn. 4 Co 255/2007 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave z 18. novembra 2008 sp.zn. 4 Co 255/2007 v jeho zmeňujúcej časti týkajúcej sa bolestného vo výške 781 725,-- Sk a v nadväzujúcom výroku, ktorým bol návrh vo zvyšku zamietnutý a vo výroku o súdnom poplatku, trovách štátu a trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia naposledy na pojednávaní dňa 26. februára 2007 upresneného po odpočítaní plnenia poskytnutého žalovaným 2/ v sume 4 448 475,-- Sk.

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 28. februára 2007 č.k. 6 C 365/2001-212 zaviazal žalovaných 1/, 2/ zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne 2 613 975,-- Sk a náhradu trov konania 7 000,-- Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku návrh zamietol. Uložil žalovaným 1/, 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet prvostupňového súdu 130 695,-- Sk titulom súdneho poplatku do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Taktiež uložil žalovaným 1/, 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet

prvostupňového súdu 11 600,-- Sk titulom náhrady trov štátu do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že v danom prípade sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa s poukazom na § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v platnom znení. Žalobkyňa preukázala existenciu závažných dôvodov tak, aby nimi bola opodstatnená výnimočnosť postupu podľa vyššie uvedeného ustanovenia vyhlášky. Po dopravnej nehode sa život žalobkyne podstatne zmenil a to vo všetkých jej oblastiach. V prípade bolesti sa jednalo o závažné bolesti a útrapy, ktoré pretrvávajú do dnešného dňa. Preto považoval za primerané zvýšenie bolestného na 30 násobok základného bodového ohodnotenia, čo predstavuje 698,75 bodov pri hodnote bodu 60,-- Sk za bod, sumu 1 257 750,-- Sk. Čo sa týka sťaženia spoločenského uplatnenia zistil, že úraz mal pre žalobkyňu preukázateľne nepriaznivé následky pre jej život a uspokojovanie životných a spoločenských potrieb. Sama nemôže vykonávať rôzne úkony, ktoré sú popísané vyššie. Ide o následky trvalého charakteru, tým že potrebuje pomoc pri starostlivosti o domácnosť. Nehoda mala následky v tom, že žalobkyňa sa nemôže zaoberať činnosťou, ktorá ju bavila, t.j. rekreačne športovať, venovať sa svojim záujmom, pretože má ťažkosti s mobilitou a pri chodení používa barle. Má jazvu na čele, na tele a preto má zo svojho stavu psychické problémy a všetky tieto skutočnosti ju výrazne obmedzujú v spoločenskom uplatnení ako aj v kultúrnom a športovom vyžití. Máva depresie a je rozladená. Vzhľadom na svoj zdravotný stav musela ukončiť podnikanie a tým sa znížila jej životná úroveň. Nemôže si nájsť partnera, pretože sa hanbí za jazvy na tele. Životnú situáciu jej sťažuje aj skutočnosť, že žije sama, je vdova a pomáha jej plnoletá dcéra. Žalobkyňa preukázala, že bola činná aj v oblasti politického života aj keď nie v takej miere, ako si predstavuje žalovaný 2/. Keby nedošlo k dopravnej nehode, dá sa predpokladať, že by bola aj viacej politicky činná, avšak toto hodnotenie súd považuje za hypotetické, je však nesporné, že bola činná aj v politickom živote. Má za to, že primeraným zvýšením sťaženia spoločenského uplatnenia je takisto 30 násobok základného bodového ohodnotenia, ktoré predstavuje 830 bodov x 60,-- Sk za bod x 30 násobok, čo sa rovná 1 494 000,-- Sk. Bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia pri mimoriadnom zvýšení na 30 násobok predstavuje sumu 2 751 750,-- Sk a po odpočítaní vyplatených súm žalobkyňi 133 775,-- Sk jej priznal 2 613 975,-- Sk, vo zvyšku žalobu žalobkyne zamietol.

Na odvolanie žalovaného 2/ Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 18. júna 2008 č.k. 4 Co 255/2007-246 pripustil späťvzatie návrhu v časti sumy 954 000,-- Sk, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti zrušil a konanie zastavil. Rozsudok súdu prvého stupňa

v napadnutej časti zmenil tak, že uložil žalovaným 1/, 2/ zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 1 288 000,-- Sk do troch dní. Vo zvyšku návrh zamietol. V časti poplatkovej povinnosti zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že uložil žalovaným 1/, 2/ zaplatiť na účet súdu prvého stupňa spoločne a nerozdielne sumu 112 100,-- Sk do troch dní. V časti náhrady trov konania štátu a žalobkyne napadnutý rozsudok potvrdil. Žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

V odôvodnení odvolací súd uviedol, že záver súdu prvého stupňa o naplnení predpokladov mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. je v súlade s vykonaným dokazovaním a jeho právnym vyhodnotením. Nestotožnil sa však s rozhodnutím len v časti týkajúcej sa výšky mimoriadneho zvýšenia odškodnenia za bolesť. Aj podľa názoru odvolacieho súdu sú tu také skutočnosti, ktoré umožňujú záver, že vytrpené bolesti nie je možné vyjadriť len základným odškodnením, avšak na rozdiel od súdu prvého stupňa za primerané zvýšenie považoval 20 násobok základného bodového ohodnotenia, keď žalobkyňa vzhľadom k osobitnej povahe a okolnostiam prípadu utrpela ťažký úraz s bolestivými poraneniami a liečbou, avšak nie najťažší, takže uvedená výška zvýšeného odškodnenia je primeraná spravodlivej náprave odškodnenia za bolesť. Náhrada škody na bolestnom tak predstavuje zo základného bodového ohodnotenia vyjadreného počtom bodov $698,75 \times 60,-- \text{ Sk} = 41\,925,-- \text{ Sk} \times 20 = 838\,500,-- \text{ Sk} - 56\,775,-- \text{ Sk}$, ktoré už bolo poskytnuté ako plnenie = 781 725,-- Sk. Ohľadne sťaženia spoločenského uplatnenia mal za to, že je dôvodné zvýšenie podľa § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. na 30 násobok tak, ako to uzavrel súd prvého stupňa. Vo zvyšku nad 20 násobok základného bodového ohodnotenia bolestného návrh nebol dôvodný, preto ho odvolací súd v tejto časti zamietol.

Uznesením z 18. novembra 2008 č.k. 4 Co 255/2007-265 Krajský súd v Bratislave opravil výrok svojho rozsudku zo dňa 18. júna 2008 č.k. 4 Co 255/2007-246 v časti prisúdenej istiny a poplatkovej povinnosti takto :

„Rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zmeňuje tak, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 1 231 725,-- Sk do troch dní.

V časti poplatkovej povinnosti zmeňuje tak, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť na účet súdu prvého stupňa spoločne a nerozdielne sumu 109 286,-- Sk do troch dní“.

V odôvodnení uviedol, že pri vyčíslení výšky istiny plnenia došlo chybou v počítaní k nesprávnemu vyčísleniu výšky bolestného. Náhrada škody na bolestnom zo základného bodového ohodnotenia vyjadreného počtom bodov 698,75 x 60,-- Sk za bod predstavuje sumu 41 925,-- Sk a po zvýšení o 20 násobok základného bodového ohodnotenia tak predstavuje sumu 838 500,-- Sk. Sťaženie spoločenského uplatnenia vyčíslené počtom bodov spolu 825 x 60,-- Sk za bod predstavuje sumu 49 500,-- Sk a po zvýšení o 30 násobok základného bodového ohodnotenia sumu 1 485 000,-- Sk a spolu s výškou bolestného predstavuje sumu 2 323 500,-- Sk. Po odpočítaní poskytnutého plnenia v sume 137 775,-- Sk (56 775,-- Sk z titulu bolestného a 81 000,-- Sk z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia) výška plnenia za mimoriadne zvýšenie náhrady škody za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia predstavuje sumu 2 185 725,-- Sk a po odpočítaní žalovaným 2/ poskytnutého plnenia v priebehu odvolacieho konania v sume 954 000,-- Sk predstavuje sumu 1 231 725,-- Sk. Z uvedeného dôvodu došlo aj k zmene výšky súdneho poplatku. Uvedenú zrejmu nesprávnosť v počítaní bolo potrebné opraviť s zmysle ustanovenia § 164 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu v spojení s opravným uznesením v jeho zmeňujúcej časti ako aj zamietavej časti podala dovolanie žalobkyňa, ktorého prípustnosť odvodzovala z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. a dôvodnosť z ustanovenia § 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p. (nesprávne právne posúdenie vecí odvolacím súdom). Namietala, že odvolací súd nesprávne posúdil vec tým, že pri posudzovaní výšky bolestného neprihliadal na znalecké posudky troch nezávislých odborných znalcov, ale rozhodnutie vyniesol len svojou úvahou. Aj odvolací súd mal za to, že bolestné sa zvyšuje len hodnotením lekára a napriek tomu znížil bodové ohodnotenie na 20 násobok, čím žalobkyňu ukrátil o sumu 419 250,-- Sk. Navrhla zrušiť rozsudok odvolacieho súdu spolu s opravným uznesením v zmeňujúcej časti ako aj v zamietavej časti týkajúcej sa bolestného a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný 2/ navrhol potvrdiť rozhodnutie odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či jej opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré týmto opravným prostriedkom možno napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku (druhý výrok) – rozsudok súdu prvého stupňa zmeňuje tak, že žalovaní 1/, 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 1 288 000,-- Sk (v zmysle opravného uznesenia 1 231 725,-- Sk) ide o potvrdzujúci rozsudok, keď odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa do sumy 1 231 725,-- Sk (súd prvého stupňa uložil žalovaným 1/, 2/ zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobkyni sumu 2 613 975,-- Sk) hoci odvolací súd tento výrok nazval zmeňujúci, uvedený výrok rozsudku nevykazuje znaky niektorého z uvedených rozsudkov hore uvedených, preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Čo sa týka tretieho výroku rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom vo zvyšku návrh zamietol, prípustnosť dovolania voči tomuto výroku (ktorý bol žalobkyňou napadnutý) vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p.

Dovolateľka namieta nesprávne právne posúdenie v otázke priznania násobku bolestného výrokmi 2, 3 odvolacieho súdu.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), týka sa to druhého výroku odvolacieho súdu v časti bolestného, neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa ďalej zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej

istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, a ak je konanie postihnuté niektorou z vád vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Pre záver o existencii niektorých z uvedených procesných vád nie je rozhodujúci subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k jednej z týchto vád, ale len jednoznačné, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných vád.

Podľa ustanovenia § 237 písm.f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Vada konania vymedzená v citovanom ustanovení § 237 písm.f/ O.s.p. je vo svojej podstate porušením základného práva účastníka súdneho konania na spravodlivý proces, ktoré právo zaručujú v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky okrem zákonov aj čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb.). Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A), Komisie (napr. stanovisko vo veci E.R.T. c/a Španielsko z roku 1993, sťažnosť č. 18390/91) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (Nález z 12. mája 2004 sp.zn. I. ÚS 226/2003), treba za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Požiadavky na riadne odôvodnenie rozsudku súdu vo vnútroštátnych podmienkach Slovenskej republiky ustanovuje § 157 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil; dbá pritom aj na to, aby odôvodnenie rozsudku

bolo presvedčivé. Ústavne konformným výkladom ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. pritom treba dospieť k záveru, že s požiadavkami v ňom uvedenými je v rozpore nielen úplný, či čiastočný nedostatok (absencia) dôvodov rozhodnutia, ale napríklad aj existencia extrémneho nesúladu medzi právnymi závermi súdu a jeho skutkovými zisteniami, resp. prípad, keď právne závery zo skutkových zistení v žiadnej nožnej interpretácii nevyplývajú a napokon i len všeobecné súhrnné zistenia bez špecifikácie jednotlivých dôkazov, z ktorých mali byť tieto zistenia vyvođené. Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktoré sa vyporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia právom predvídaným spôsobom) odníma možnosť náležite, skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu (v rovine polemiky s jeho dôvodmi) v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov a teda sa mu odníma možnosť konať pred súdom.

Podľa názoru dovolacieho súdu bolo takouto vadou postihnuté i konanie pred odvolacím súdom v prejednávanej veci.

Z odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku je zrejmé, že odvolací súd sa so znížením odškodnenia za bolesť z 30 násobku na 20 násobok vysporiadal len konštatovaním „že žalobkyňa vzhľadom k osobitnej povahe a okolnostiam prípadu utrpela ťažký úraz s bolestivými poraneniami a liečbou avšak nie je najt'ažší, takže uvedená výška odškodnenia je primeraná spravodlivej náprave odškodnenia za bolesť“. Takéto odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu nezodpovedá požiadavke na riadne a presvedčivé odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Rozhodnutie odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa zvýšenia odškodnenia za bolesť je nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

Nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa zvýšenia odškodnenia za bolesť, majúca za následok jeho nepresvedčivosť, je vadou konania, ktorou sa ako už bolo uvedené, účastníkovi odníma možnosť riadne konať pred súdom. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu z 18. júna 2008 sp.zn. 4 Co 255/2007 v spojení s opravným uznesením z 18. novembra 2008 sp.zn. 4 Co 255/2007 v jeho zmeňujúcej časti týkajúcej sa bolestného vo výške 781 725,-- Sk a v nadväzujúcom výroku, ktorým bol návrh vo zvyšku zamietnutý a v súvisiacich výrokoch o súdnom poplatku, trovách

štátu a trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. decembra 2010

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová